האסלאם

הגדרה ומשמעות

האִסְלָאם (إسلام) פרושו, התמסרות מוחלטת לדבר האלוהים . הינה דת מונותיאיסטית (המאמינים באל אחד) נוסד במאה השביעית בחצי האי ערב על ידי אחרון הנביאים והשליחים הנביא "מוחמד בן עבד אללה" עליו השלום.

יסודות האסלאם (ארקאן אלאִסלאם – أركان الاسلام)

1. **העדות (אלשהדאתאן- الشهادتان) :**
המאמין מצהיר כי "אין אלוהים מלבד אללה ומוחמד הוא שליחו" "أشهد إن لا إله إلا الله وأشهد إن محمدا رسول الله" . עדות זו היא המפתח לאסלאם והבסיס שעליו ייבנה. משמעות העדות ש "מוחמד הוא שליח אלוהים" חובה להאמין לדבריו , לציית לציוויו ואיסוריו.
2. **התפילה (צלאה - الصلاة):**
חובה להתפלל חמש תפילות ביום : תפילת שחרית (אלפג'ר - الفجر) , תפילת צהריים (אלד'הר - الظهر), תפילת אחרי הצהריים (אלעסר - العصر), תפילת ערבית (אלמע'רב - المغرب) תפילת לילה (אלעשאא - العشاء).
3. **הצדקה (זקאה – الزكاة):**
היא מצווה המחייבת כל מוסלמי בעל יכולת לתת צדקה לעניים בשער שנקבע (לרוב 2.5% תחומים כמו חקלאות ומסחר ... נקבע ערך אחר). הצדקה הוטלה על המוסלמים כדי לטהרם ולקרבם לאלוהים ולקרב איש לרעהו " בקוראן כתוב בסורת (التوبة - תשובה) " קח מכספם צדקה אשר בה תטהר ותזכה אותם " "خذ من أموالهم صدقة تطهرهم وتزكيهم بها ...) .
4. **צום רמדאן (אלצום – الصوم):**
אלוהים צווה על המוסלמים את הצום כמו שצווה על עמים אחרים לפניהם , הצום נמשך חודש שלם, חודש רמדאן (החודש התשיעי בשנה ההג'רית) חודש זה מתבטא בנטישת התאוות כגון : אוכל, שתייה ויחסי אישות ...., מי שלא חייב בצום הם : ילדים קטנים , נשים הרות ,יולדות, או בזמן מחזור , זקנים , חולים ונוסעים למרחק .
תחילת הצום בתפילת השחרית (אלפג'ר - الفجر) עד לקריאה לתפילת ערבית (אלמע'רב - المغرب) הלילה החשוב במהלך החודש הינו לילת אלקדר (ليلة القدر) שבו הורד הקוראן על הנביא מוחמד עליו השלום ,נהוג לציין לילת אלקדר ב-27 בחודש הרמדאן .
5. **העלייה לרגל (חג' - الحج):**
היא מצווה על כל מוסלמי בעל יכולת פעם באחת בחיים בחודש (דו' אל ח'יג'ה - ذو الحجة)- (ניתן לצאת יותר מפעם אחת מרצון חופשי) לפני העלייה לרגל המוסלמי צריך להסדיר את חובותיו , מבקש סליחה ומחילה מאחרים ומתנקה מכל עוונותיו, בזמן החג' לובשים בגדים לבנים ללא תפרים .
מסלול החג' : עוברים במסלול קבוע נכנסים לשטח הכעבה (الكعبة) ומבצעים שבע הקפות (טוואף - طواف),שתיה ממימי הבאר הקדושה הנקראת זמזם(زمزم) , טקס הריצה - (סעי - السعي) בין שתי גבעות (אלצפא ואלמרוה - الصفا والمروة) , להסתפר ולגזוז ציפורניים , יוצאים להר ערפה דרך מינה (منى) ומוזדלפה (مزدلفة) ביום ה- 9 של ד'ו אלחג'ה (ذو الحجة) יום לפני חג הקורבאן , מתבצע טקס חובה (בלעדיו לא נחשב כבצע את מצוות אלחג' לפי ההלכה) שהוא טקס הדרשה בהר ערפה(جبل عرفة) כאות לדרשה האחרונה שנתן הנביא מוחמד עליו השלום , לאחר מכן מתקיים טקס זריקת אבנים, על "עמוד השטן" (גמרת אל-עקבה - جمرة العقبة) זוהי " סקילת השטן" כיוון שכאן ניסה השטן לפתות את אברהם אבינו וכרמז לדחיית העוול.

אלעמרה :(العمرة) :
הינה ביקור במכה במהלך כל השנה ואינה נחשבת כמצווה לפי חלק ממפרשי הקוראן.

יסודות האמונה (ארקאן אלאִימאן – أركان ألإيمان)

האִסלאם מבוסס על שש יסודות אמונה (ארקאן אלאִימאן) מחייבות כל מוסלמי להאמין בהן והם :

1- האמונה באלהים אחד (الايمان بالله) : בריבונותו , בשמותיו, כינוייו ומאפייניו.

2- האמונה במלאכים(الايمان بالملائكة) :

אלוהים ברא מלאכי שרת מהאור, מלאכים צייתנים , המבצעים כל משימה שהאל מטיל עליהם דוגמת המלאך " ג'יבריל " האחראי להעברת ההשראה האלוהית מאלוהים לנביאיו ולשליחיו.

3- האמונה בספרי הקודש המונותאיסטים (الايمان بالكتب السماوية) :

מגילות איבראהים, התורה, תהלים (זבור) , הברית החדשה ואלקוראן.

4- האמונה בשליחים (الايمان بالرسل) :

להאמין בכל שליחי האלוהים ונביאיו שנשלחו אל העמים והשבטים (משה, ישוע ומחמד ... עליהם השלום.

5- האמונה ביום הדין (الايمان باليوم الاخر):

המוסלמים מאמנים שאלוהים יחזיר את כל הבריות לחיים ביום הדין וישפוט כל אדם לפי מעשיו.את המאמנים מקיימי המצוות וההולכים בדרך הישר ישלח ברחמיו לגן עדן, ואת הכופרים ,העושקים והמאמנים באלילים אחרים יעניש וישלח לגיהינום.

6- האמונה בגורל (אל-קדא וואל-קדר - القضاء والقدر):

הגורל הוא : אלוהים ידע שדברים יקרו בזמנים מסוימים, לכן הוא כתב אותם, ורצה שיקרה כך לכן הם קורים ומתרחשים כפי שאלוהים ירצה . כך גם המוסלם חייב להאמין ב :

- לאדם יש זכות בחירה במעשיו.
- בחירותיו ורצונותיו של האדם לא יוצאים מרצונותיו של אלוהים, כי הוא זה שהעניק לאדם את היכולת לבחור ולרצות.

הנביא מוחמד (النبي محمد) (עליו השלום)

הוא מוחמד בן עבדאללה בן עבד אל-מוטלב בן האשם (محمد بن عبدالله بن عبد المطلب بن هاشم) משבט קוריייש (قريش). הנביא נולד יתום לאימא (אמנה - امنة) ביום שני 12 רביע אל-אוול בשנת 570 לספירה , שנקראת עאם אלפיל (שנת הפיל - عام الفيل) כאות לניסיון להריסת (אלכעבה) שבמכה ע"י אברה אלאשרם (أبره الاشرم), האתיופי מלך תימן, אשר נכשל בניסיונו לרצוח כל יילוד שנולד בשנה ההיא במכה, לאחר שנודע לו כי באותה עת עומד להיוולד שליח האל האחרון ,מחמד (עליו השלום). הוא וצבאו הובסו בידי האל ששלח עופות שהמטירו את צבאו ופיליו באבנים קטנות ולוהטות. ככתוב בקוראן : **أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ * أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ * وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ * تَرْمِيهِم بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ * فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ** , سورة الفيل / "הלא ראית מה עשה ריבונך לבעלי הפיל, הלא שם מזימתם לאל, ולהקות עופות שלח מעל, לרוגמם באבני גוויל, ועשה אותם כמוץ נאכל" (סורת הפיל).

בצעירותו עבד כסוחר אצל סוחרת בשם ח'דיג'ה, שנשא אתה לאשה בגיל 25 וחדיג'ה בגיל 40 שהייתה אלמנה, נולדו להם חמישה ילדים , בן (אבראהים) שמת והבנות (זינב , אם-כלתום , רוקיה ופאטמה). לאחר מות ח'דיג'ה הנביא התחתן עם עוד מספר נשים .

הנביא מוחמד עליו השלום מת בגיל 63 בשנת633 לספירה בעיר אלמדינה ונקבר במסגד אלמדינה.

ההתגלות האלוהית :

הנביא מוחמד עליו השלום ,נהג להתבודד במערה (ע׳אר חראא - غار حراء) במדבר ליד מכה חודש בשנה, ובגיל ארבעים התגלה אליו המלאך ג׳בראיל ודרש ממנו לקרוא , תחילה נמנע כי לא ידע קרוא וכתוב , אך חזר המלאך ג׳בריאל ודרש ממנו לקרוא , קרא הנביא מוחמד עליו השלום את הפסוקים בסורה מספר 96 , (טיפת הדם - العلق) : ״ קרא בשם ריבונך אשר ברא , ברא מדם קרוש , קרא וריבונך הנדיב, אשר לימד בקולמוס , לימד את האדם את אשר לא ידע ״ (اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ* خَلَقَ الإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ* اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ* الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ* عَلَّمَ الإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ).

הנביא מחמד עליו השלום - מייסד הדת -, הוא אחרון הנביאים, הוא מכונה ״רסול אללה״ - رسول الله - ״שליח האל״, תואר שאינו ניתן ליתר הנביאים.

הפיץ את דת האסלאם בהתחלה במכה ולאחר התנגדויות עבר לאל-מדינה בשנת 622 (ההג׳רה , الهجرة) , נשאר באל-מדינה עד מותו בשנת 633 ושם נקבר .

דמות הנביא מוחמד (עליו השלום)

לאורך הדורות המוסלמים חדורי הערצה לנביא מחמד עליו השלום בשל דמותו ותכונותיו, נתבונן במקצתם.

1- **אחרון הנביאים** : ייחודו הוא בכך שהוא ״אחרון הנביאים״ (خاتم النبيين) ״ما كان محمد أبا أحد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين وكان الله على كل شيئ عليما״ כלומר מי שממשיך ומביא את שליחות קודמיו לידי סיום. הנביאים שקדמו למוחמד עליו השלום הכירו אותו ובישרו על הופעתו הצפויה של נביא האמת לבני עמם. הקוראן עצמו קובע שישו בישר על בואו של הנביא לבני עמו. הוא כינה אותו בשם אַחְמַד ״. وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُبِينٌ״ וגם נביאי המקרא והברית החדשה הכירו את הנביא מוחמד (עליו השלום).

2- **מחולל הנסים** : ההערצה לנביא מוחמד (עליו השלום) הצמיחה שפע של מסורות על נסים ונפלאות שחולל הנביא, ואשר כונסו במקורות מיוחדים המכונים ״הוכחות הנבואה״ (דַלַאיל אלנֻבּוַה - دلائل النبوة), וכך מבטיחות לו את מעמדו כבכיר הנביאים. הן מציגות אתו כמחולל נסי אוכל ומשקה, מרפא חולים, מגרש שדים, מוריד גשמים, וכיוצא באלה.

3- **שמות חיבה וכינויים של הנביא מוחמד** (עליו השלום) : אהבת המוסלמים לנביא מוחמד (עליו השלום), הביאה אותם להרבות לו שמות וכינויי חיבה שגם הם רשומים בקבצי ״הוכחות הנבואה״. כמה מהם מבטאים את האדרת מעמדו בעיני אלוהים, כגון אלמֻצטפא- المصطفى) הנבחר , חַבִּיב אללה - حبيب الله (אהובו של האל) .

4- **אהבת כל השייך לנביא מוחמד** (עליו השלום) : אהבת המאמין לנביא מוחמד (עליו השלום) לא הצטמצמה לאיש עצמו, היא חבקה את כל מה ששייך לו, ולכן ספרי ״הוכחות הנבואה״ מכילים פרקים המספרים בשבח הקוראן שנגלה לו, בשבח בני משפחתו, נשותיו, ילדיו, חבריו בני דורו, וזאת לצד שבחי כל המאמינים ואפילו בשבח שתי הערים שבהן פעל לנביא מוחמד (עליו השלום), מכה ומדינה.

5- **זיקה אישית לנביא מוחמד** (עליו השלום) : הזיקה האישית בין המאמין לנביאו לא נקטעה עם מותו. נביא מוחמד (עליו השלום) יכול להופיע בחלומו של כל מאמין, שכן אימרה מפי הנביא מוחמד (עליו השלום), קובעת : ״כל הרואה אותי בחלום, אכן רואה אותי, כי השטן אינו יכול להופיע בדמותי.״ הנביא מופיע בחלומות, מנחה ומדריך את המאמין בעניינים שהוא מתלבט בהם. היבט אחר של הקשר האישי בין המאמין לנביאו מתבטא בנוהג להתפלל לשלומו של הנביא כל אימת שמזכירים את שמו. המנהג מבוסס על סורה 33 פס׳ 56 : ״אלוהים ומלאכיו מתפללים לשלום הנביא ; הוי המאמינים, התפללו לשלומו וברכו לשלום ״ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا״.המאמין המוסלמי תולה בנביא מוחמד עליו השלום גם את תקוותו האישית לגאולה בעולם הבא.

6- **הנביא מוחמד** (עליו השלום) **האדם המושלם** : על פי המסורת המוסלמית, הנביא מוחמד (עליו השלום) האדם השלם :יפה תואר, ניחוח גופו, נעים מאין כמותו, אדיב ובעל נימוסים, מכניס אורחים, בעל חוש הומור, שנון- לשון ורהוט, צנוע, מסתגף, ירא אלוהים העובד אותו בתפילתו יומם ולילה, שופע אהבה לילדים, עוזר לנזקקים, וכיוצא באלה.

7- **הנביא מוחמד** (עליו השלום) **כמדריך לחיים** : הוא מודל לחיקוי לחיי היומיום של מאמיניו : התנהגות בחברה , קריאת הקוראן נכונה ,מנהגי צום , מנהגי עלייה לרגל , התנהגות במסגדים ובתפילה , נימוסי שולחן, לבוש , התייחסות לבעלי חיים, כיצד לרפא נגעים, מה סגולות המשקאות, כיצד להישמר מאמונות ומנהגים פסולים, ועוד כהנה וכהנה.

<u>הקוראן</u>

הקוראן (القرآن) הוא הספר הקדוש של דת האסלאם. שאותו השרה אללה לנביאו מוחמד עליו השלום. הוא הורד אל הנביא מוחמד עליו השלום בליל אלקדר (ليلة القدر) ונצרב בלבו בבד אחת, לאחר מכן הורד על הנביא מוחמד עליו השלום, במהלך תקופה של 23 שנים בידי המלאך ג׳בריל ובשפה הערבית
״ إِنَّآ انزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ * وَمَآ أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ * لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ * تَنَزَّلُ الْمَلاَئِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِن كُلِّ أَمْرٍ * سَلاَمٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ״ .
אלוהים הבטיח באומרו באחת הפסוקים ״ אנו עצמנו הורדנו את הקוראן ממרומים , ואנו נשמור עליו מכל משמר ״ ״ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ״

מבנה הקוראן

הקוראן מחולק ל-114 סורות (פרקים), לכל סורה ניתן שם שבדרך כלל מעיד על תוכנה. סדר כתיבת הסורות בקוראן הוא על פי בחירה אלוהית שהועברה לנביא מוחמד עליו השלום על ידי ג׳בריל.
נהוג לחלק את הסורות בקוראן לשתי תקופות מבחינת זמן הופעתן :

סורות של מכה (مكية) : הורדו במשך תקופה של 13 שנים שהיה הנביא מוחמד עליו השלום במכה והם קצרות ומספרם 86 ונושאיהן : יסודות האמונה, יום הדין, גן עדן , גיהינום ... .

סורות של אל מדינה (مدنية) : הורדו במשך תקופה של 10 שנים כאשר הנביא מוחמד עליו השלום היה באלמדינה ומספרם 28 שמתאפיינות : כללי הלכה , מאורעות היסטוריים , דברי חוק ומשפט , דיני פולחן , יסודות האיסלאם, דיני אישות, דיני מלחמה, דיני מוסר ... .

הסורה מתחלקת לפסוקים (אייה - اية) שפרושה (נס - معجزة) וכל סורה מתחילה ב״בסמאללה״, שפירושה ״בשם אללה הרחמן והרחים״ , מספר הפסוקים בקוראן 6236 .
הסורה הראשונה בקוראן מכונה ״סורת אלפאתחה״ והיא משמשת כבסיס לתפילה.
הקוראן כתוב בעיקרו בפרוזה, המכונה בערבית ״סג׳ע״ (سجع).

בתחילת הציטוט מן הקוראן נהוג לומר : ״אמר אללה הנעלה – قال الله تعالى ״ .
הקוראן קובץ בזמנו של החי׳ליף עות׳מאן בן עפאן בנוסח אחיד הקרוי הנוסח העות׳מאני והוא הנוסח המקובל כיום.

חדית׳ הנביא מוחמד עליו השלום – الحديث النبوي
החדית׳ (ברבים חדית׳ים) הם אוסף של אמרותיו של הנביא מחמד עליו השלום והן מעין תורה שבעל-פה והיא משלימה את הקוראן . מקור החדית׳ מאלוהים והנביא מוחמד העביר אותו למאמנים בניסוחו.
ספרים חשובים מאוד נכתבו על מדע החדית׳ בין אלה : ״ סחיח אלבוכארי ״ ו ״סחיח מוסלם״ , ובהם כתובים אלפי חדית׳ים של הנביא מוחמד עליו השלום.
דוגמאות מהחדית׳ים :
1. ״מי שצעד בדרך בבקשו דעת , הכשיר לו אלוהים דרך לגן עדן ״ ״ **مَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَبْتَغِي فِيهِ عِلْمًا سهل اللَّهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ**״
2. ״מי מכם רואה דבר מגונה שיחליפו בידיו ואם לא יכול , בלשונו , ואם לא יכול – בלבו – וזאת דרגת האמונה הנמוכה ביותר ״ ״ من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فإن لم يستطع فبلسانه فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الإيمان ״

מעלות האיסלאם (فضائل الاسلام)
ידוע כי האסלאם סידר את חיי האנשים יחידים וקבוצות , והבטיח להם אושר בעולם הזה ובאחרית הימים, חייב שמירה על קשרי קרבה ,תבע רחמים על העניים והמסכנים והדאגה לצרכיהם, התיר רווחים בדרך כשרה במסחר ואסר ריבית או מרמה .האסלאם הכיל בניית יחסים ומעשים נכונים בכל תחומי החיים ובקש לשמור על יחסים אנושיים עם כל אדם אשר הוא, וקבע כללים ועונשים לעבירות רבות .בין אלה : ניאוף, גניבה, שכרות ועוד .

התכונות הטובות אצל בני אדם הן רבות לפי האסלאם מהן – فضائل الاسلام :
1- סובלנות (الصبر)
2- אהבת הזולת ואהבת הטוב (الايثار وحب الغير)
3- המתינות (الاعتدال)
4- ה רחמנות (الرحمة)
5- צניעות (التواضع)
6- אמירת האמת (الصدق)
7- הנדיבות (الكرم)
8- הצדק (الصدق)
9- סובלנות (الصبر)

התכונות המגונות על פי האסלאם الرذائل
1- עושק (الظلم)
2- קנאה (الحسد)
3- רמאות (الغش)
4- צביעות (النفاق)
5- התנשאות (التكبر)
6- עצלנות (الكسل)

העונשים באסלאם – אלחדוד (الحدود)

אלחדוד הם הגבולות כלומר העונשים , נקראו כך כי העונשים שמים למעשה גבול לחטא ולא חוזרים עליו.
העונשים נקבעו בקוראן לעבירות רבות בין אלה : ניאוף , גניבה , שכרות , האשמת הזולת בניאוף ועוד .

השנה ההג׳רית (622)

השנה ההג׳רית (שנת ההגירה - السنة الهجرية) מתחילה מהגירת הנביא מוחמד עליו השלום ממכה לאלמדינה בשנת 622 האזרחית שהיא שנה מספר 1 ההג׳רית (שנת 2014 האזרחית = 1435 היג׳רית).
ההיג׳רה מסמנת את ראשיתה של האומה ואת ראשיתה של הספירה האיסלאמית.
המאמינים שהיגרו עם הנביא מוחמד עליו השלום ממכה למדינה נקראו מהאג׳רון.
בשנה ההג׳רית יש 12 חודשים – חודשי ירח 30-29 , והיא מונה 354 ימים . שמות החודשים לפי סדרם :
אל׳ מחרם , צפר , רביע אל – אול , רביע אל – תׁאני , ג׳מאדא אלאול , ג׳מאדא אלאח׳ר , רג׳ב , שעבאן , רמדאן ,שואל , ד׳ו אלקעדה ודׁו אלחג׳ה .
תחילת החודש נקבעת על פי ראיית מולד הירח בפועל . משום כך מתהווים לא פעם הבדלים בין אזורים שונים .

קדושת יום שישי – يوم الجمعة

היום המקודש באִסלאם הוא יום שישי בשבוע. הוא מכונה ״יום אלגֻ׳מֻעַה״, כלומר יום ההתכנסות.ביום הזה מתכנסים המוסלמים במסגדים, אלוהים הטיל על המוסלמים תפילת יום שישי ולשמיעת דרשות ולהימנע ממסחר :
فقال : ״يا أيها الذين آمنوا إذا نودي للصلاة من يوم الجمعة فاسعوا إلى ذكر الله وذروا البيع״. ״ הוי אתם המאמינים אם קראו לתפילה ביום שישי תלכו לזכרו של אלוהים, ולהשאיר את המכירה״.
הקֻוׁרַאן אינו מנמק מדוע נקבע יום השישי דווקא כיום המקודש, אך החַדִית' נותן כמה נימוקים לכך:
"אדון הימים הוא (سيد الايام) , יום השישי. הוא הנשגב בעיני אלוהים. הוא מרומם מעֵיד אלפִטְר ומעֵיד אלאַדְחַא.
יש לו חמש תכונות:

א. ברא אלוהים את אדם .
ב. הוריד אותו אל הארץ.
ג. המית אלוהים את אדם .
ד. ישנה שעה שכל תפילה הנישאת בה תיענה(בתנאי שלא מבקשים בה דבר אסור) .
ה. יהיה יום הדין.

ואין מלאך ואף לא ארץ ואף לא רוח או ים או הרים או עצים שאינם יראים את יום השישי.
לפני התפילה חובה על המוסלמי להיטהר הִיטַהֲרוּת כללית, כלומר לרחוץ את כל גופו .כן נהוג ללכת לתפילה בבגדים חגיגיים. וכך נאמר בקֻרְאַן:
"הוי בני אדם, לבשו את בגדי חמודותיכם בכל מסגד"...

המקומות הקדושים אצל המוסלמים
המסגד

המילה (מסגד - مسجد) נגזרת מן השורש (סג׳ד سجد), כלומר - מקום שבו משתחווים . בית התפילה של המוסלמים .
המסגד הראשון נבנה בביתו של הנביא מוחמד עליו השלום באלמדינה .
בשעת התפילה פונים המתפללים לכיוון העיר מכה וקיימת הפרדה מוחלטת בין גברים לנשים .
לרוב למסגד צריח (מאד׳נה – مأذنة) וגם כיפה , אין בדרך כלל ריהטים עיטורים או תמונות.
בתוך המסגד קיימים מספר אלמנטים המשמשים את בעלי התפקידים במסגד וציבור המתפללים :
מחראב (محراب) : הבנוי בצורת גומחה בקיר מכיוון דרום להכוונת המתפללים לכיוון מכה ובו עומד

האמאם – מנהל התפילה .

צריח (مأذنة) : בנוי לרוב כבניין צמוד למסגד , בעבר שמש למקום שבו המואזין קרא לתפילה , היום משמש כסמל ועליו מותקנים מערכות הכריזה סמן זיהוי למבקרים מרחוק למיקום המסגד .

כיפה (قبة) : בנויה מעל למרכז אולם התפילה .

טהרה (طهارة) : מקום שבו המאמין מכין את עצמו (מטהר) לפני התפילה .

בעלי התפקידים במסגד

אימאם : (امام) מנהל את התפילה במסגד והוא משמש כמטיף(خطيب) בדרשת יום שישי .

מואזין (مؤذن) עיקר תפקידו קריאה לתפילה ואחזקת המסגד וממלא תפקיד האימאם בעת העדרו .

שלושת המסגדים הקדושים :

1- מסגִ'ד אל-חראם - مسجد الحرام (המסגד הקדוש)

המסגד הראשון בקדושתו באסלאם והראשון שנבנה לתפילה " השתתפו בבנייתו הנביאים והמלכים. המסגד נמצא בעיר מכה בערב הסעודית והוא המבנה הדתי הגדול ביותר בעולם. המסגד מקיף את הכעבה, שהיא הכוון שאליו פונים המוסלמים בעת התפילה ואליו עולים עולי רגל למצוות אלחג' .

הנביא מחמד עליו השלום מצביע על קדושתו באחד מאמרותיו בעת שהיה במסגד באלמדינה :

" אל תלך אלא לשלושה מסגדים מסגִ'ד אל-חראם ומסגד זה (אלמדינה) ומסגד אלאקצא "

״לا تشد الرحال إلا إلى ثلاث مساجد المسجد الحرام ومسجدي هذا والمسجد الأقصى״
בכעבה יש את האבן השחורה שעליה אמרו שהוא אודם ספיר מגן עדן , והנביא מחמד עליו שלום שם אותו במקום בעת בניית הכעבה ובאסלם הנביא נשק אותו והוא מסמן את התחלת וסיום ההקפה .

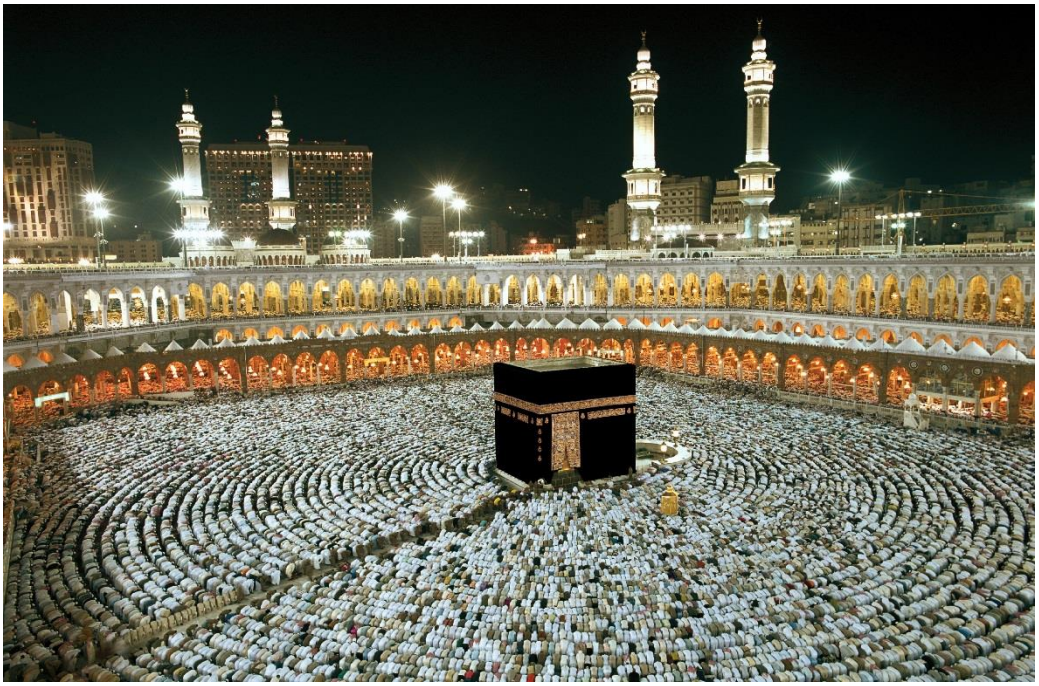

2- מסג׳ד אלנבאוי אלשריף באלמדינה – المسجد النبوي الشريف
המסגד השני בקדושתו באסלאם . נמצא בעיר אלמדינה במחוז אל-חִג׳אז שבמערב ערב הסעודית, הוא המסגד הראשון שנבנה על ידי הנביא מוחמד עליו השלום . מקום קבורתו של הנביא מחמד עליו השלום והח׳ליפים הראשדיון אבו בכר אלצדיק ועומר אבן אלכטאב .

3- **מסג׳ד אלאקצא - المسجد الأقصى** (המסגד הרחוק)

השלישי בקדושתו באסלאם . נקרא המסגד הרחוק בגלל המרחק ממכה ממוקם בירושלים , המסגד נזכר בקוראן בסורת אלאסראא :" **سبحان الذي أسرى بعبده ليلا من المسجد الحرام إلى المسجد الأقصى الذي باركنا حوله لنريه من آياتنا إنه هو السميع البصير** " ״השבח לזה אשר הסיע עבדו עם ליל ממסגד אל חראם אל מסגד אל אקצא אשר בירכו סביבו כדי להראותו מאותותינו הרי הוא הכול שומע והכל רואה ״ מכונה ״ת׳אלת׳ אל-חרמיין״ (ثالث الحرمين)– השלישי מבין המקומות הקדושים. ו״אולא אל-קיבלתיין״ (اولى القبلتين) הראשונה מבין שני כיווני התפילה. המסגד היה יעדו של המסע הלילי של הנביא מוחמד עליו השלום (الاسراء), אלאסראא׳) ומקום עלייתו השמימה (المعراج), אלמעראג׳).בראשית האסלאם היו המוסלמים מתפללים אליו עד אשר בא הצו האלוהי לפנות בתפילה אל מול מסגד אל- חראם במכה.
במתחם מסגד אלאקצא נמצא גם מסגד כיפת הסלע (قبة الصخرة) עם כיפת הזהב .

החגים באסלאם

באסלאם שני חגים :

1. **עיד אלפטר חוגגים ביום הראשון לחודש שואל** : בא מיד אחרי סיום חודש (רמדאן) ,לכן נקרא, חג שבירת צום הרמדאן או החג ה״קטן״, באותו היום מתקיימת תפילת ציבור שעד למועדה חייב המאמין לתת את זכאת אלפטר (צדקת עיד אלפטר).

2. **עיד אלאדחא (חג הקורבאן) חוגגים ביום העשירי לחודש ד׳ו אלחג׳ה :–)**,
חג הקורבן או החג הגדול (אלעיד אלכביר) בעשירי לחודש ד׳ו אלחג׳ה בכל שנה ובסיומם של טקסי העליה לרגל. באותו היום מצווים המאמינים להעלות קרבן במנא (סמוך למכה). גם מי שאינו במכה באותו היום מחוייב בהעלאת הקרבן. עיד אלאדחא נחוג משך ארבעה ימים ,מקשרים את החג הזה לסיפור ״עקדת ישמעאל״.
שני החגים האלה הם ״החגים ״ היחידים באסלאם , אך נוספים עליהם מועדים או ״ימי אזכור ״ :

1.יום הולדתו של הנביא מוחמד עליו השלום .
2.יום אלאסראא ואלמעראג׳ (יום הביקור של הנביא מוחמד עליו השלום בירושלים והעלייה השמימה)
3.ראש השנה ההג׳ריה (היום בו היגר הנביא מוחמד עליו השלום ממכה לאלמדינה) .

התפתחות האיסלאם אחרי מות הנביא מוחמד עליו השלום

לאחר מותו של הנביא מוחמד עליו השלום , התחילה תקופת שלטון הח׳ליפות .
הח׳ליפה : הוא ממלא מקום , יורש הנביא בהנהגה דתית וחברתית אך לא בנבואה והם :

ח׳לפאא ראשדון 632-661 אבו בכר אלצדיק, עומר בן אלחטאב, עות׳מאן אבן עפאן ועלי אבן אבי טאלב .

הח׳ליפה הראשון : אבו בכר (ابو بكر):
עבד אללה בן אבי קחאפה אלקֻרשי (عبد الله بن أبي قحافة القُرَشِيّ), הידוע יותר אבו בַּכְּר אלצדיק ابو بكر الصديق), כיהן שנתיים (632-634) עד מותו. הוא היה מראשוני המוסלמים שהאמינו בנביא מוחמד עליו השלום, הוא נלווה אל הנביא מוחמד עליו השלום כאשר היג׳ר ממכה למדינה היה לחסידו הנאמן ביותר ויועצו הקרוב. תרומותו המדינית - שמר על המשך קיומה המדיני של המדינה שיצר הנביא מוחמד עליו השלום . ותרומתו הדתית - במלחמות הרִדה (פירוש : מלחמות הכפירה) השיב אבו בכר אל חיק האסלאם

את עשרות השבטים המורדים של חצי האי ערב שחזרו בהם מן האסלאם ולא חשו מחויבים לבייעה (שבועת אמונים לנביא מוחמד עליו השלום ולאסלאם).

החׄליפה השני : עומר בן אלחטאב (عمر بن الخطاب) :

עֻומַר בְן אלְחַ׳טַאב (عمر بن الخطّاب) (586-644) – שלט בין השנים 634-644 - עלה לשלטון לאחר מותו של אבו בכר. עומר נחשב למייסד האימפריה המוסלמית. הוא השלים את ההשתלטות על חצי האי ערב, לפני מותו מינה אבו בכר את עומר בן אלחׄטאב כיורש החׄליפות. דרך זו של העברת השלטון, המכונה "עהד" (عهد), עומר היה מנהיג מוכשר ומנוסה והיו לו כינויים כגון "אלפארוק" (המיטיב להבדיל בין אמת לשקר), ו"אמיר אלמא׳מנין" ("אמיר המאמינים", בעת שלטונו של אבו בכר, היה עומר האישיות החזקה שעמדה מאחוריו, ואולי אף מאחורי הנביא מוחמד עליו השלום שנהנה מהתאסלמותו. אישיותו היוותה דוגמה ומופת למאמינים - הוא היה צנוע, עני ומסתפק במועט, ביתו היה פתוח לכל, שלטונו של עומר נמשך עשר שנים ,בהם התגלה כמנהיג מוכשר ואדמיניסטרטור גדול וגם הונחו היסודות לאימפריה המוסלמית: עומר הרחיב את שטחה של האימפריה .עומר נרצח במסגד בשעת התפילה על ידי עבד פרסי ונקבר בצמוד לקבר הנביא מוחמד עליו השלום ואבו בכר במסגד אלמדינה .

לפני מותו הספיק עומר למנות מועצה של שישה יועצים (מועצת ה"שורא - مجلس شورى) נתבקשו להמליץ על יורש מתאים והם בחרו את עות׳מאן בן עפאן לחׄליפה השלישי באסלאם.

החׄליפה השלישי : עות׳מאן אבן עפאן (عثمان بن عفان) :

עות׳מאן בן עפאן (عثمان بن عفان) (574 - 656) כיהן כחׄליפה משנת 644 ועד 656.

תרומתו הגדולה הייתה בשנת 650 כאשר החליט על העלאת הקוראן על הכתב, והציג נוסח אחיד לקוראן (בין השאר על ידי השמדת נוסחים שאינם זהים לגרסה שהציג) ותרם בכך תרומה רבה בגיבוש האסלאם.

עות׳מאן כונה "ד׳וּ נוּרַיְן" ("בעל שני האורות"), מאחר שהתחתן עם שתי בנותיו של הנביא מוחמד עליו השלום, אום כולת׳ום ורקיה. ובשנת 656 פרצו המורדים לתוך ביתו ורצחו אותו.

החׄליפה הרביעי : עלי אבן אבי טאלב (علي بن ابيطالب) :

האחרון ן במניין ארבעת החׄליפים הראשדון . נולד במכה בסביבות 598 (או 600) לאבו טאלב סוחר עשיר שהיה דודו ופטרונו של הנביא מוחמד עליו השלום. היה מן הראשונים שקיבלו את האסלאם - עוד בילדותו (בגיל 7 או 9). התחתן עם פאטמה בתו של הנביא מוחמד עליו השלום.ב-656 לאחר הירצחו של החׄליפה השלישי עות׳מאן בן עפאן, נבחר לחׄליפה הרביעי. כמו קודמו גם הוא נתקל בהתנגדות עזה. הבולט במתנגדים היה מועאויה אבן אבו סופיאן, מושל סוריה הערבי, והתנה את הביעה (שבועת אמונים לעלי כ"אמיר אל מואמינין" (אמיר המאמינים) בהבאתם לדין של רוצחי עות׳מאן. גם ממתנגדיו היו, טלחה וְ אזבייר ועאישה, אשתו של הנביא מחמד עליו השלום שנהל איתם ואחרים קרב הגמל על שם הגמל שרכבה אותו עיאישה .

כאשר ניצחונו של עלי בקרב הוביל למותם של טלחה וא-זביר, לאחר מכן נערך הקרב נגד מועאויה אבן אבו סופיאן, קרב ציפין . עלי בן אבו טאלב זכה למעמד אצל הנביא מחמד עליו השלום וכנה אותו (אחי)ואמר לו פעם : הלא תרצה להיות ממני בחבירות כמו משה ואחיו הרון . עלי בן אבו טאלב זכה לידע רחב בשפה ערבית – דקדוק ורטוריקה ומתמטיקה כתב ספר (נהג׳ אלבלאע׳ה)והיה דוגמא לאומץ ורכיבה על סוסים עלי בן אבו טאלב נרצח בשנת 661 בעיר כופה שבעיראק על ידי אחד מקבוצת החׄוארג׳ שמרדו נגד סמכותו. קברו שבנג׳ף מהווה מוקד עלייה לרגל לשיעים, ונחשב לאתר קדוש.

התפתחות האסלאם המשיכה בתקופות היסטוריות :

1- **התקופה האומית(بنو أمية, בני אומיה)- 661-750**

שושלת בית אומַיַה נקראת על שמו של אמיה בן עבד שמס שנחשב לאחד המנהיגים החשובים בעיר מכה לפני האסלאם, והייתה שושלת החׄליפים הראשונה באימפריה המוסלמית לאחר שלטונם של ארבעת "א-ראשידון" . החׄליפים לבית אומיה שלטו באימפריה המוסלמית בדמשק (661 עד 750), ולאחר מכן שלטו בספרד (756 עד 1031).

2- **התקופה העבאסית (الدولة العباسية) – 1517-1258**
החִליפות העבאסית הייתה השושלת אשר שלטה ברובה של האימפריה המוסלמית בין שנת 750 לשנת 1258. את החִליפות הנהיגו החִליפים לבית עבאס אשר הביסו את שושלת החִליפים הקודמת של בית אומיה בשנת 750, והעבירו את בירת האימפריה מדמשק לבגדאד ובהמשך לסאמראא שבעיראק המודרנית.

3 - **התקופה הפאטימת (الدولة الفاطمية)– 1171-909**

שושלת שיעית-אסמאעילית ששלטה בצפון אפריקה ולאחר מכן במצרים (909 - 1171). מקורה בשבטים ברברים שנתפסו לרעיון האסמאעילי, וכבשו ב909 את קירואן. באותה השנה ייסד אחד ממנהיגי האסמאעיליה את החִליפות של "צאצאי פאטמה ועלי" . ב 969 כבשו הפאטמים את פסטאט שבמצרים וייסדו בסמוך לה בירה חדשה ושמה אלקאהרה (קהיר). במרכזה הקימו את מסגד אלאזהר כבסיס עיקרי להפצת התורה האסמאעילית .

4- **התקופה האיובית (الدولة الايوبية)– 1342-1174**

צלאח אלדין אלאיובי (מת 1193) נחשב למייסדה האמיתי של השושלת האיובית (1187 - 1260). ב 1187 מיגר את הכוח הפאטמי וכבש את מצרים. משם איחד תחת שלטונו אזורים רבים של המזה"ת ובכללם סוריה, א"י, הג'זירה ותימן.

5. **התקופה הממלוכית (المماليك) – 1517-1250**

פירושה של המילה הערבית ממלוכ הוא "דבר שבבעלות" ומכאן נתייחדה מילה זו לתאר עבד ובעיקר עבד צבאי. מבחינה היסטורית למושג זה כפל מובנים: 1) החל מן המאה התשיעית הממלוכים הם צבא העבדים התורכיים של החִליפות העבאסית ולאחר מכן גם של שושלות עצמאיות ברחבי עולם האסלאם. (נקראים גם ע'לאם) 2) סלטאנות שנוסדה ונשלטה על-ידי ממלוכים משוחררים וששלטה במצרים ולאחר מכן גם בסוריה מ 1250 ועד ל 1517.

6. **התקופה העות'מאנית (الدولة العثمانية) – 1923-1299**

מוצאם של העת'מאנים בשבטי האוע'וז התורכיים של אסיה הקטנה שהתאחדו סביב מנהיגותו של עת'מאן, שהיה לסלטאן עת'מאן הראשון מייסדה של שושלת הסלטאנים העת'מאנים שהתקיימה ברציפות עד ל 1922. בשיאם פרשו העת'מאנים את שלטונם מבירתם איסטנבול על פני כל אסיה הקטנה והמזה"ת, וחלקים ממזרח אירופה וצפון-אפריקה. בתקופה הפוסט-קלאסית הייתה הסלטאנות העת'מאנית למסגרת הפוליטית המרכזית והחזקה ביותר של האסלאם הסוני.

בני חסות (אהל אלכתאב)
אנשי הספר; מושג המתייחד בקוראן ובכתיבה האסלאמית שלאחריו ליהודים ולנוצרים, הנחשבים לעמים שיש ברשותם כתבי התגלות הקודמים לקראן: אלתוראת (התורה), אלזבור (תהילים) ואלאנג'יל (הברית החדשה). מאוחר יותר הורחב השימוש במושג זה גם כמציין את הצאבאים, הזרואסטרים ואף ההינדים והאמגושים כמי ששייכים לאהל אלכתאב. "אנשי הספר" זכו למעמד משפטי מיוחד והוכרו כזכאים לחסות האסלאם.
באסלאם אין דחייה של בני דתות אחרות . העיקרון הבסיסי שהשפיע על מעמד הלא – מוסלמים בעולם האסלאם הוא ההכרחה באהל – אלכתאב (אנשי הספר) , הכוונה היא לעמים שזכרו בהתגלות אמת , יהודים ונוצרים רשאים לשמור על דתם גם תחת שלטון מוסלמים , ויכלו להמשיך ולהחזיק בדתם , ברכושם , במעמד של בני חסות .

פלגים באִסלאם
באִסלאם קיימים שני זרמים מרכזיים: ה"סונה" וה"שיעה"
הסונה:

הזרם הגדול והמרכזי , ממנו צמחו ארבע אסכולות עיקריות שנקראות מד׳אהב (مذاهب), נקראו על שם מייסדיהם , האסכולות משקפות גישות שונות כלפי השריעה שמייסדיהם פרשו את הקוראן ואת החדית׳ לפי הבנתם , אין שוני בעקרי האמונה ביניהם , האסכולות הם :

1- **האסכולה החנפית (المذهب الحنفي) :** קרואה על שם האמאם הגדול ,נועמאן אבו חניפה (מת בשנת 767) לספירה . פרסי שחיי בכופה בעיראק , אסכולה זו נפוצה במיוחד באזורים שבהם שלטו בעבר התורכים (תורכיה וארצות הים התיכון) . וגם בפקיסטאן , בהודו , בסין וברפובליקות והמוסלמיות של ברית המעוצות לשעבר .בתי דין שרעי בארץ פוסקים לפי האסכולה הזאת .
2- **האסכולה המאלכית (المذهب المالكي):**, על שם האמאם ,מאלכ בן אנס (מת בשנת 759)לספירה , חכם הלכה (חדית׳) מהעיר מדינה .אסכולה זו התפשטה בעיקר במערב עולם האיסלאם .
3- **האסכולה השאפעית (المذهب الشافعي):** על שם האמאם ,מוחמד בן אדריס אל שאפעי (נפטר ב 820) חכם הלכה שנולד בחצי האי ערב וחי בעיראק ומצרים . רוב המוסלמים בארץ הם מהאסכולה השאפעית.
4- **האסכולה החנבלית (المذهب الحنبلي) :**על שם האמאם ,אחמד בן חנבל (נפטר 855) , האסכולה נוצרה בבגדאד , אך כיום היא מרוכזת בעיקר בחצי האי ערב . זוהי השיטה המשפטית הנהוגה בערב הסעודית . הצ׳רקיסים בארץ נמנים על האסכולה החנבלית .

ההבדל העיקרי בין ארבע האסכולות הוא באיזה מידה הן מקפידות על צמידות לטקסט (קוראן וסונה) או לחילופין – עושים שימוש בשיקול דעת חופשי (ראי – رأي) **. בקצה הקשת עומדת האסכולה החנבלית הדורשת צמידות לטקס. מצד שני – עומדים החנפים שמתירים שימוש רב בראי** – رأي **. ביניהם נמצאות האסכולות המאלכית והשאפעית .**

השיעה (الشيعة):
מילולית : סיעה, מפלגה. זהו כינויה המקוצר של שיעת עלי אבן אבי טאלב שהתהוותה במהלך הפתנה (קרבות) הראשונה (657 - 661) כמייחדת את תומכיו של עלי. לאחר קרב כרבלאא (680) פותחה טענת השיעה כי ירושת הנביא שייכת על-פי צו האל לעלי ולצאצאיו אחריו (האמאמים) לכדי דוקטרינה דתית ייחודית. הזרם המרכזי והגדול של השיעה קרוי האת׳ני-עשרייה (שתים עשר - 12 אמאמים).
המשותף לכל השיעים היא האמונה שיורשו החוקי של הנביא מוחמד עליו השלום הוא חתנו ובן דודו עלי אבן אבי טאלב ושהשלטון במוסלמים חייב להיות בידי צאצאיו .
החי׳ליף עלי בן אבי טאלב נרצח בהרעלה בשנת 661 והשלטון עבר לבית אומייה , אך בנו של עלי חוסין ותומכיו ניסו להחזיר את השלטון לבית עלי והתנהל קרב בעיר כרבלא שבעיראק והוא נהרג יחד עם אנשיו. בכל שנה השיעים מציינים את הקרב ובמותו של חוסין בטכס התעזיה (ניחומים) שבו הם מביעים את השתתפותם בצערו של בית עלי, הניחומים מגעים לשיאם ביום עשורה (עשרה בחודש מוחרם) שהוא התאריך שבו התנהל הקרב והמשתתפים מכים את עצמם עד זוב דם בידיהם, בשרשראות ובמכשירים חדים אחרים .
עם הזמן השיעים נחלקו לקבוצות רבות וכל קבוצה נקראה על שם האמאם שהאמינו שהוא היורש ,דוגמא :אלאת׳נא עשרייה (שתים עשר), אלאמאמייה, אלאסמאעיליה, אלפאטמיה ועוד רבים .
עיקר התישבות השיעה , במזרח התיכון , איראן , עיראק, בחרין ולבנון .
אין עידה שיעית בארץ למעט מאמנים בודדים .

זרמים באסלאם

1- צופיות - الصوفية

צופיות : الصوفية , היא זרם מיסטי באסלאם שהתחיל במאה השמנית , נקראת צופיות. משמעות השם אינה ברורה. לפי פרשנות אחת מקור השם הוא ״צוף ״ . צמר כבש. שממנו הכינו המיסטיקאים הראשונים בגדים פשוטים כחלק מן הסיגוף העצמי .לפי הסבר אחר, מקורו של המונח הוא ״צפא״ כלומר טוהר – שמנסים הצופים להעניק לחייהם .

תכליתה של הדרך הצופית היא התנתקות מהעולם החומרי והתחברות לעולם הרוחני דרך צניעות וסגפנות על מנת להגיע לטוהר הנפש וכניעה מוחלטת לאלוהים באהבה ,הצופים פיתחו טכניקות שונות כללו ריקוד , שירה , דקלום וחזרה שוב ושוב על תשעים ותשע שמות האלוהים, שמטרתן להגיע לאיחוד האקסטזי המיוחל עם האל .
מגדולי הצופים : אלחסן אלבצרי ,ראבעה אלעדויה , אלג'וניד, אבן אלערבי, אחמד אלרפאעי ,אלחלאג' ,אלמוחאסבי,אבו אלחסואלשאד'לי ,עבדאלקאדר אלג'לאני, אלסהרוארדי ,אבן עטאא אלסקנדרי ,אלשאראני....
הדמות המפורסמת והבולטת שהמחישה את מהות הזרם הצופיות בהבנה חדשנית ובשלוב בין הצופיות להלכה הוא **אבו חאמד אל-ע'זאלי** (מת בשנת 1111)
מעקרי חיבורו "הפודה מן והטעות " ('אל-מנקד' מן אל-דלאל'), מעין אוטוביוגרפיה אינטלקטואלית ורוחנית , ובו פרש את התהליך הרוחני והנפשי שעבר במשך כעשר שנים .
ספרו המפורסם של אל-ע'זאלי , 'אחיא עלום אל-דין' ("إحياء علوم الدين -החייאת מדעי הדת ") הביא אותו למעמד זה .

2- התנועה האסלאמית :

היא תנועה דתית פוליטית נוסדה בישראל בשנת 1971 ע"י שיך עבדאללה נמר דרויש מכפר כאסם , למרות שאין לתנועה קשר עם תנועת (האחים המוסלמים) במצריים, אבל יש דמיון עם עקרונותיה , מנהיגיה אומרים שאנו פועלים על פי החוק .
בשנת 1989 השתתפה התנועה בבחירות לרשות המקומית וזכתה בבחירות בחמשה ישובים : כפר ברא, אום אלפחם, רהט, כפר קאסם וג'לג'ליה, והצליחה לשלב חברים ברשות בנצרת וכפר כנא.
אחרי הסכם (אוסלו) התרחשה מחלוקת בין מנהיגי התנועה מי בעד יוזמת השלום ומי מתנגד לה, בשנת 1996התפלגה התנועה לשני פלגים : הפלג הצפוני שעמד בראשו שיך ראיד צלאח והדרומי שעמד בראשו שיך אבראהים צרצור וזה היה על רקע השתתפות בבחירות הכנסת . הפלג הדרומי הקים מפלגת (אלערבייה המאוחדת) (القائمة العربية الموحدة) .
הסיבות להתעצמות התנועה בישראל הן :

1- מלחמת ששת הימים, אשר גרמה לאובדן האימון במערכות הפוליטיות במדינות ערב.
2- הקשר הישיר עם הפלסטינים וחכמי דת בגדה המערבית וברצועת עזה לאחר מלחמת ששת הימים, הקשר היה תמריץ לחזור לדת.
3- פניית מספר גדול מהצעירים למכללות אסלאמיות בגדה המערבית וברצועת עזה ללמוד הלכה אסלאמית מבניהם המכון הדתי בשכם שלמד בו מייסד התנועה שיך עבד אללה נמר דרויש .
4- ירידה באידיאולוגיות השמאל בעולם הערבי לטובת הזרם הדתי והתעצמותו .

התנועה האסלמית בישראל, פועלת בשלושה מישורים : דתי (חינוך מוסלמי, שירותי דת), חברתי (שירותי רווחה) ולאומי. היא רואה בפתרון הבעיה הפלסטינית קשורה בעקרון (האסלאם הוא הפתרון) (الاسلام هو الحل).

3- ג'מאעת אלדעוואה ואלתבליע' (جماعة الدعوة والتبليغ)

"ג'מאעת אלדעווה ואלתבליע" (קבוצת ההטפה והבשורה) הוא זרם משמעותי של "התנועה האיסלאמית המסורתית" .
מייסדה, שיך מחמד אליאס אלקאנדהולי, שנולד בשנת 1881 בהודו , בנה תוכנית להטפה לאיסלאם בהתבסס על עקרונות הקוראן והחדית' ודברתו של הנביא מחמד (עליו השלום והתפילה)
"ג'מאעת אלדעווה ואלתבליע" הייתה ועודנה אחת הקבוצות האיסלאמיות הגדולות. מספרה בעולם נאמד כ עשרה מליון , הצלחתה נובעת מאופיה הפשטני והנגיש, סגנונה האינטלקטואלי הפשוט, האפקטיביות של פעילותם והמוטיבציה של חבריה, כמו גם הימנעותה מהתנגשות עם הממשל, כך שכוחות הביטחון לא מנעו את התחזקותה.
שיטת הפעולה של הפעילים היא לצאת למסגדים הרחוקים מעיר הולדתם או אפילו מחוץ לגבולות המדינה, לשליחות של בין שלושה ימים , ארבעים יום , ארבעה חודשים, זוהי יציאה למען אללה הכוללת

שהייה במסגד מבלי לצאת ממנו מלבד לסיורים שמטרתם לקרוא לאנשים מהרחובות ובתי קפה לבוא אל המסגד.
"ג'מאעת אלדעווה ואלתבליע" דורשת מחסידיה לא להיות פעילים כלל בפוליטיקה או על קבוצות איסלאמיות שונות, על הבדלי פרשנות, או על הלא-מוסלמים. כמו כן חסידיה נדרשים לא ללמוד לימודים חילוניים, כי הדבר מסית אותם מהדבר החשוב ביותר מנקודת מבטם – ההטפה הדתית.
ראוי לציין כי ג'מאעת אלדעווה ואלתבליע' מהווה זרם רחב שעדיין פועל במרץ בכל רחבי העולם. יש להם תפקיד מרכזי ובולט במדינות שאינן מוסלמיות, בעיקר באירופה ובארצות-הברית, ודרכם מתאסלמים רבים במדינות המערב.
בישראל יש לתנועה 3 מרכזים בלוד , עארה וטמרה כאשר ההנהגה שלה נפגשים לעיתים באחד המרכזים ומבצעים כנס מרכזי אחד לשנה באחד המרכזים . מספר המאמינים בתנועה זו הולך וגודל כל הזמן .
התנועה הסלפית (בערבית **سلفية**) : **סלפיה** (בערבית **سلفية**) היא תנועה אסלאמית מתוך הזרם הסוני בדת האסלאם,המילה "סַלַף" (سلف) פירושה "אב קדמון", והיא מתייחסת בטרמינולוגיה האסלאמית (כקיצור למונח السلف الصالح, אלסלף אלצאלח - "האבות הצדיקים") לשלושת הדורות הראשונים לאסלאם : "בני לוויתו של הנביא" מוחמד (الصحابة, אלצחאבה), דור המוסלמים שבא בעקבותיהם (التابعون, אלתאבעון) והדור השלישי (تابعو التابعين, תאבעו אלתאבעין). זרם הסלפיה מאמין כי האנשים הללו משמשים כדוגמה נעלה לאופן בו צריך לקיים את דת האסלאם. הגדרת הדורות הללו בתור "האבות הצדיקים" מבוססת על חדית' מפי הנביא מוחמד (עליו השלום) : "הטובים שבאנשים הם בני דורי, לאחר מכן אלה שבאו בעקבותיהם ולאחר מכן אלה שבאו בעקבותיהם (של הדור השני)"
הסלפיה נוסדה באלכסנדריה בשנת השבעים של המאה שעברה (1972-1977) על ידי קבוצה של סטודנטים, העיקרון המרכזי של הסלפיה הוא שהאסלאם היה מושלם בימיו הראשונים של האסלאם ומבקשת לחדש את האסלאם בצורה הקרובה לזו שהייתה קיימת בימיו של הנביא מוחמד (עליו השלום)

4- מפלגת השחרור האסלאמית (חזב אלתחריר _ حزب التحرير)

תנועה פוליטית אסלאמית , היא נוסדה בשנת 1952 במזרח ירושלים ופורמאלית הוקמה ב- 1953 ללא קבלת רשיון ירדני כחוק . מקים המפלגה היה תקי אלדין אלנבהאני, שופט בבית הדין השרעי בירושלים , ממוצא פלסטיני . המפלגה שמה לה למטרה להקים מחדש את החיליפות האסלאמית (שבוטלה ב- 1924 ע"י מצטפא כמאל אתאתורכ) ולהחיל את ציווי ההלכה האסלאמית (השריעה)על תושביה.זאת באמצעות הטמעת תפיסת עולמה בקרב הציבור כהכנה לקראת הפיכות נגד משטרים אסלאמיים חילוניים ע"י אליטה או ע"י התנגשות בחיי העומדים בראשם (מסיבה זאת היא נרדפת ע"י מרבית המשטרים בעולם הערבי) היא התפשטה מירדן לרוב מדינות ערב וצפון אפריקה , תורכיה ,לאיראן , בריטניה, גרמניה, אוסטרליה ויפן . על פי החוקרים יש למפלגה נציגויות בלא פחות מ-45 מדינות ברחבי העולם .

המוסלמים בישראל

האוכלוסייה המוסלמית ברובה ככולה מוסלמים סונים , נאמדה בסוף 2011 ב-1.354 מיליון נפש, , המספר הגדול של המוסלמים מתגורר בירושלים (כ-281 אלף) והם מהווים כ-20.8% מכלל המוסלמים בישראל, הישוב השני בגודלו הישוב רהט (כ-55 אלף מוסלמים), יותר ממחצית מהאוכלוסייה המוסלמית מרוכזת באזור הצפון (כ-36.8%) במחוז הצפון (ו-12.4% במחוז חיפה) רק 1.1% מהמוסלמים מתגוררים במחוז תלאביב .

צ'רקסים : הם עם קווקזי מוסלמי סוני , הנקראים בפני עצמם (אדיגים)אדיגה פירושה האדם המושלם המסמל את שאיפתם לשלמות בכל דרכיהם. הם מתגוררים בעיקר בצפון קווקז, טורקיה ובמזרח התיכון . בישראל ישנה קהילה קטנה (כ- 4000 איש) המתגוררים בשני כפרים בגליל : כפר קמא בגליל התחתון וריחנייה בגליל העליון , לצ'רקסים שפה משלהם צ'רקסית , אך הם דוברי ערבית .

בדואים :
הם מוסלמים לכל דבר , המונח בדואים (بدو) נגזר מהמילה בערבית (بادية) באדיה שמשמעה מדבר , כלומר הם נוודים ממקום למקום , הבדואים מתגוררים בנגב כ- 200000 נפש (2011) בשבעה ישובים קבועים כאשר הישוב הגדול בניהם העיר רהט והשאר בישובים לא מוכרים (פזורה) בשנים האחרונות המדינה משקיעה מאמצים גדולים ליישוב הבדווים ביישובי קבע .
הבדואים בצפון כ – 60000 נפש המתגוררים בישובים קבועים .
הבדווים משרתים בהתנדבות בצבא הגנה לישראל .

בתי דין שרעיים
בתי הדין השרעיים קיימים מאז האימפריה העותומאנית, אז שימשו כבית המשפט של המדינה.
המנדט הבריטי השאיר את המצב המשפטי שקדם לו בכפוף לשינויים שהכניס, וכך נשארו בתי הדין השרעיים על כנם, אולם סמכויותיהם נתחמו לענייני המעמד האישי של המוסלמים בלבד.
מדינת ישראל הכירה בבתי הדין השרעיים, בסמכויותיהם ובדין התקף בהם וזאת בהתאם לפקודת סדרי שלטון ומשפט ואף חוקקה את חוק הקאדים לאישור מינויים שהכיר בקאדים שכיהנו בבתי הדין ערב הקמת המדינה.
מאז קום המדינה היו בתי הדין השרעיים באחריות משרד הדתות עד אשר עברו לאחריות משרד המשפטים ביום 21.2.01.
יש שבעה בתי דין שרעיים (ערכאה ראשונה) ב- ירושלים , באר שבע , טייבה , באקה אלגרבייה , חיפה, נצרת, עכו.
יש שני בתי דין שרעיים לערעורים : ירושלים ובאקה אלגרבייה .
סמכויות בתי הדין השרעיים
הסמכויות של בתי הדין השרעיים נקבעו בדבר המלך במועצתו על ארץ ישראל לשנת 1922-1947, בהתאם לחוק הפרוצדורה של בתי הדין המוסלמים הדתיים לשנת 1333 ה' , כלהלן :
- ענייני נישואין - הוכחת נישואין, היתר לנישואין, אשרור נישואין, מוהר ונדוניה.
- ענייני גירושין - הוכחת גירושין, בוררות, פירוד וביטול נישואין.
- מזונות- אישה, בן, אב וסב.
- אפוטרופסות וכשרות משפטים.
- אחזקת ילדים - סדרי ראיה ואירוח.
- כשרות יוחסין של קטינים - אבהות.
- ניהול נכסי נעדרים ופסולי כשרות.
- ציות- שלום בית.
- וקף-הקדשים.
- מניעת אלימות במשפחה - החוק למניעת אלימות במשפחה התשנ"א- 1991
- המרת דת לאסלאם - פקודת העדה הדתית (המרה)
- יחסי ממון בין בני זוג - חוק יחסי ממון בין בני זוג התשל"ג- 1973
- ירושה - חוק הירושה התשכ"ה- 1965.